

**COMMISSIE VOOR DE
BESCHERMING VAN DE
PERSOONLIJKE LEVENSSFEER**

AANBEVELING Nr. 1 / 93 VAN 13 MEI 1993

O. ref. : A / 017 / 92 / 43

BETREFT : Aanbeveling betreffende de elektronische stemming.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, ondermeer artikel 30;

Gelet op het verslag opgesteld door de heren GOLVERS en ROBBEN;

Brengt op 13 mei 1993 de volgende aanbeveling uit:

I. VOORWERP VAN DE AANBEVELING :

1. Op 4 maart 1993, had een delegatie van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer de gelegenheid om, in de lokalen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, een presentatie en demonstratie bij te wonen van een prototype van het systeem voor elektronische stemming. Dit werd ontwikkeld door een consortium van privéfirma's en de ingebruikname is voorzien vanaf de Europese Parlementsverkiezingen van juni 1994.

2. De presentatie gebeurde in overeenstemming met de beschrijving vervat in het document "Le vote automatisé", gepubliceerd in februari 1993, door de Algemene directie van de wetgeving en van de nationale instellingen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt (zie bijlage 1).

3. Thans loopt de uitvoeringsprocedure van de leveringscontracten van de elektronische stembureaus. De inschrijvende ondernemingen zullen binnenkort een gedetailleerde analyse van het voorgestelde systeem aan de Administratie moeten voorleggen.

II. ONDERZOEK :

4. De Commissie meent dat een systeem van elektronische stemming een geldig alternatief lijkt voor het traditionele systeem, op voorwaarde dat het beantwoordt aan de criteria inzake veiligheid en bescherming van de anonimiteit van de kiezer en van degene die niet stemt.

Om na te kunnen gaan of aan deze criteria wordt voldaan, vraagt ze om voortaan kennis te kunnen nemen van de gedetailleerde analyse van het voorgestelde systeem en weerhoudt ze haar definitief standpunt tot ze dit document heeft kunnen onderzoeken.

5. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer wil evenwel nu reeds volgende opmerkingen formuleren.

Om, mochten er vermoedens zijn van onregelmatigheden bij de stemverrichtingen, een gerechtelijk onderzoek mogelijk te maken, moet het elektronisch stembureau door een combinatie van technische en organisatorische middelen, de onweerlegbare bewijsmiddelen bieden waardoor alle elementen gebruikt in het stembureau -namelijk het gebruikte materieel en de gebruikte software en de dragers- kunnen worden geïdentificeerd en geauthentificeerd.

Met dit aspect lijkt niet voldoende rekening te zijn gehouden in de huidige versie.

6. Na zijn stem te hebben uitgebracht op de stemcomputer, bekomt de kiezer een magnetische kaart, die hij vervolgens in een elektronische urne steekt. Op dit ogenblik is er geen enkele procedure voorzien waardoor de kiezer de inhoud van zijn magnetische kaart kan nakijken. De Commissie is van oordeel dat het wenselijk is de kiezer een controlemiddel te bieden waardoor hij er zich van kan vergewissen dat zijn stemvoorker correct werd geregistreerd. Om veiligheidsredenen moet deze controle mogelijk zijn door middel van een andere computer dan die waarop de stem werd uitgebracht. Indien de kiezer, bij de controle, vaststelt dat zijn stem niet goed werd geregistreerd, moet hij over de mogelijkheid beschikken om zijn stem te annuleren en de stemprocedure te herbeginnen.

7. De Commissie acht het onontbeerlijk dat er oplossingen worden uitgedacht die het mogelijk moeten maken dat de stemming doorgaat, zelfs indien het elektronisch stembureau uitvalt wegens een technische storing, electriciteitspanne, sabotage...

Het elektronisch stembureau lijkt inderdaad gevoeliger voor incidenten, ondermeer sabotage, dan het klassieke. Zelfs indien het systeem toelaat om een saboteur onmiddellijk te identificeren, kan er toch schade worden berokkend die niet altijd even makkelijker zal kunnen worden hersteld, vooral niet bij sabotage op grote schaal, waarin een groot aantal elektronische stembureaus betrokken is.

8. De Commissie is meer in het bijzonder van mening dat het voorgestelde systeem gevoelig is voor ontmagnetisering. Zowel het totaal van de stemresultaten die worden bewaard op magnetische dragers van de urne als de stemkaarten zelf kunnen met één enkele verrichting worden geontmagnetiseerd, zodat de stemresultaten niet meer kunnen worden gereconstrueerd. Als bescherming tegen dat gevaar, kan men een systeem uitdenken waarbij de elektronische urne automatisch de inhoud print van elke stemkaart die erin werd gestoken. Om het stemgeheim te behouden, zou deze print-out eveneens in een urne kunnen worden bewaard.

OM DEZE REDENEN,

Beveelt de Commissie aan dat er rekening wordt gehouden met de suggesties die deze aanbeveling bevat en dat ze op de hoogte wordt gebracht van de definitieve analyse van het stelsysteem.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) J. PAUL

(get.) P.THOMAS